

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Pri nas se pa rešuje.

Nikjer na svetu ne dobimo tako delavnih in pridnih ljudi kakor med takozvanimi krogi Avstro-Ogrske monarhije. Ti krogi so neprenehoma v opravkih in se vedno bavijo s problemi, ki čakajo na rešitev. Naši korespondenčni uradi nam naznanjajo skoro vsak dan, katero vprašanje pride na vrsto, ki se ga bo »reševalo«. In kadar je gospoda sita, »reševati« en problem, se poprime drugega, tretjega, četrtega in tako naprej, dokler se ne povrne vnovič k prvemu. Tedaj pričnemo novi križev pot, o katerem bi vedel človek povedati par desetletij prej, kako se bo končal, katera bo njegova poslednja štacija.

Sedaj imamo na vrsti naša narodna vprašanja, a v prvi vrsti stoji naše jugoslovansko vprašanje. Pri tem se ravna naša gospoda, kakor da je pri celi stvari nedolžna in kakor da ne bi bili narodi izgubili zaupanje vanjo še pred dolgimi desetletji. In kako smo pri celi stvari pametni! Človek bi se zjokal, da mu ni pobrala vojna že vse solze. Poljsko vprašanje bi radi rešili in radi bi ga rešili, prav radi v zmislu načel samoodločevanja narodov. Saj smo se že izjavili za princip samoodločevanja in v Brest-Litovskem smo dali temu principu meso in kri. Ali pa smemo rešiti poljsko vprašanje kakor si žele Poljaki? Tega ne moremo, ker Poljaki bi se ozirali le na svoje narodne potrebe, mi pa hočemo, da se reši to vprašanje v zmislu principa samoodločbe na način, da bo prav nam. Zato ne bo sklepal o svoji usodi poljski narod, marveč bo sklepala in sklepa o njegovi bodočnosti naša visoka gospoda. Ne moremo umeti, čemu se Poljaki leze. Lahko žive z glavo v vreči. Nič jim ni treba misliti in si beliti glave radi bodočnosti. Veseli naj bodo, da mislijo in delajo zanje drugi, ki so ustvarjeni za to, da rešujejo po svoje probleme v zmislu samoodločevanja narodov. Saj vedo pač, kaj si narodi žele.

Jugoslovansko vprašanje bi radi rešili. Morda niti ne toliko radi tega, ker je postalo to vprašanje pereče, marveč zato, da pokažemo našim nasprotnikom, kako smo pripravljene dati svojim narodom avtonomijo in drugo. Mi nismo kakor Ententa, ki zatira svoje narode. Nismo kakor Angleži, ki nočejo dati niti mrvice pravice Ircom. Mi smo pritrđili Wilsonu in celo boljševikom glede pravice, ki jo imajo narodi, da določajo svoje bodoče življenje. In sedaj hočemo še enkrat postaviti taka načela v prakso. Pokazati hočemo svetu, da to, kar ententa zahteva od nas, je pri nas že v praksi. Seveda bi bilo nespametno, da bi vpraševali Slovence, Hrvate ali Srbe, kako si neki žele urediti svoje bodoče skupno bivališče. Te tri jugoslovanska plemena itak ne znajo misliti in bi

se lahko zgodilo, da bi pustile pečenko za dober kos polente. Mi pa nočemo tega. Mi hočemo tudi te narode osrečiti. Seveda jim ne bomo dali Jugoslavije. Ampak prav radi jim ustrezemo s tem, da priklopimo Bosno in Hercegovino Sv. Štefana kroni in da storimo enako tudi z Dalmacijo. Zraven bomo še nahrulili mohamedanske Bosance proti kristjanskim; pravoslavne Srbe proti katoliškim Hrvatim, katerim bomo še posebej povedali, da je hrvaško pravo sveta reč, ki je Slovenci ne bodo smeli omalovaževati. Kaj hočejo še več naši Jugoslavlani, kaj hoče še več od nas naša večna sovražnica ententa. Za druge se trudi naša visoka gospoda. Za druge, za one, ki ne znajo sami tako misliti kakor bi si želeli na Dunaju in v Budimpešti. Mi pa pravimo, da bi bil vendarle že čas, da nehajo s komedijami in se postavi v prakso načelo samoodločevanja, kakor so storili to boljševiki na svojo lastno škodo. Zakaj vse naše izjave glede narodnih pravic so smešne toliko časa, dokler se po njih ne bomo ravnali. In le kdor izvaja ta načela v praksi, sme upati tudi na to, da prinese mir sebi in narodom in vsemu človeštvu.

Narodni svet in drugo.*

IV.

Mogoče bo kdo, ki sledi našim izvajanjem, dejal: hm, to je vse lepo, ali to nasprotuje sklepom v Zimmerwaldu ali v Kienthalu, ker tam se je izreklo skoro soglasno, da govori socialistični razredni boj proti vsakemu sodelovanju z meščanskimi vladami in strankami v svrhu narodnih smotrov.

V tozadevni resoluciji se pravi: »Proletariat se naj z razrednim bojem energično brani proti narodnemu zatiranju, zoperstavi naj se vsakemu posilenju slabejših narodov in naj zahteva varstvo narodnih manjšin in avtonomijo narodov na temelju popolne demokracije... Socializem sam stremi po odstranitvi vsakršnega narodnega zatiranja z gospodarskim in političnim ujedinjenjem na demokratični podlagi. Ali to ujedinjenje se ne more uresničiti v okvirju kapitalističnih državnih mej.«

Ne bo napačno, če v porazumevanje stališča, kakoršno smo zavzeli, citiramo še odstavek iz poučne študije Karla Manna (Kampf 1918, št. 3, 4 — Die Voraussetzungen der Internationale).

Karl Mann (Otto Bauer) piše:

Socialna demokracija je demokratična stranka. Zato mora priznati samoodločbo narodov. Demokracije ni in tudi obstati ne more, kjer se drži cele narode proti njih volji v državni zvezi. Zato je Ljening pripoznal pravico

* Glej »Naprej« št. 204, št. 207 in št. 210.

Poljski, da odloči kjer hoče biti: ali samostojna ali v zvezi z Rusijo. Socialna demokracija je na drugi strani tudi stranka industrijelnega proletarijata, njena prihodnost je zvezana z razvojem produktivnih močij. Zato se mora postaviti proti vsakim novim carinskim mejam in proti vsakemu novemu omejevanju prostega kretanja, ker bi lahko bil inace razvoj produktivnih močij zadrževan. Sodruginja Luxemburgova pa je mislila — ali prav ali krivo, to nas ne zanima za sedaj — da bi ločitev Poljske od Rusije ovirala družabni razvoj vzhoda in postavila se je zato na stališče, da Poljska ne potrebuje samoodločbe vporabiti v to, da se loči od Rusije, ampak zato, da se prostovoljno včlani v rusko federativno republiko. Ljening je zastopal nasproti ruski buržoaziji samoodločbo za Poljake in Poljsko — Luxemburgova pa proti poljski buržoaziji pripadnost k Rusiji. Sleherna stranka je tedaj obračala orožje proti vladajoči buržoaziji svojega naroda. In prav s tem sta se obe zagotovili najozje bojno bratstvo ruskega in poljskega delavstva. Nastop Ljeningov je prepričal poliske delavce, da ni treba poljskemu narodu izbojevati samoodločbe v boju proti ruskemu ljudstvu, ki bo izvojevana z zmago ruske demokracije. Nazor Roze Luxemburgove pa je dal ruskim delavcem poročstvo, da ruskemu ljudstvu poljska socialna demokracija ni sovražna, ampak da hoče z njim v najozji skupnosti pospeševati skupni razvoj.

Kako naj bi morali v Avstriji postopati, če bi hoteli iti za tem vzgledom? Na dnevnem redu je n. pr. zahteva češke buržoazije po samostojni češki državi. Tu bi morali nemški socialni demokratje pripoznati samoodločbo češkega ljudstva; morali bi v neustrašenem boju proti nemški buržoaziji zastopati pravico Čehov, da sami odločijo, ali hočejo svojo državo ali ne. Na drugi strani bi morali češki socialni demokratje nastopiti proti češki buržoaziji: javno in odločno bi morali pobijati zahtevo češke buržoazije, ki hoče, da se nemški okraji Češke in Moravske ter poljski okraji v Sleziji priklopijo češki državi in obenem bi morali odločno izjaviti, da se ne bo samoodločba Čehov izrabljala v svrhu omejitve svobode gospodarskega kretanja med nemškim in češkim ozemljem na škodo obeh. Ako bi se delo obeh socialno-demokratičnih strank tako razdelilo, bile bi obe v ostrem boju proti lastnim buržoazijam in bili bi obe tesno združeni: češki delavci bi spoznali v nemških delavcih zveste sobojce za samoodločbo češkega naroda, nemški delavci pa bi imeli v čeških tovariših zaveznike proti aneksijskim težnjam češke buržoazije, ki hočejo podjarmiti nemško ozemlje in proti gospodarskim posebnostim, ki ogrožajo industrijalni razvoj nemškega ozemlja.

V resnici vidimo, da je vse baš nasprotno. Češki socialni demokratje bojujejo ramo ob ramo s češko buržo-

LISTEK.

Rdeči sarafan.

Poljski spisal Mihael Czajkowski.

(Dalje.)

Tam sem ležal brez spanja, a tudi brez zavesti. In ko sem se zopet zavedel, je že sijalo solnce na nebu in stepne ptice so prepevale stvarniku jutranjo pesem.

Na nogah sem začutil neko težo. Moj Dolot je bil, ki je še spal. Sunil sem ga, a on se ni ganil. Skočil sem pokoncu in mu položil roko in uho na nos. Bil je ledeno mrzel in mrtev. Samo njegovo oko je zrlo, kot bi se smejala. Kajti poginil je pri nogah svojega gospoda in prijatelja, katerega je tako zvesto ljubil.

Globoko ganjen sem mu izkopal grob z bodalom in ga pokopal.

Moje srce je dobilo nekoliko olajšave pri misli, da sem imel saj enega pravega prijatelja, ki sem mu mogel izkazati zadnje delo ljubezni.

Dosedaj me je nosil drugi moj prijatelj, moj konj. Njegovo sopihanje mi je božalo obraz in njegovo kopto je kopalo zemljo, kot bi me hotelo opomniti, da je čas nadaljevati pot.

Sledeč njegovemu namigljaju, sva jo mahnila proti Dnjepru in potem proti Donu.

Sprva sem nameraval iti naravnost k Abas-Iszmlu, da poiščem tam Pavlino.

Nato sem pa sklenil, da ne grem sam: »Še najdem prijatelje, ki me bodo spremljali in mi pomagali pri izročitvi poročnega darila!«

Ko sem srečno preplaval Terek, so me sprejeli Čečenci kot lastnega brata in srčnega prijatelja.

Zaradi takega sprejema globoko ganjen sem opustil misel za maščevanje in sklenil med njimi pozabiti domovino in ljudi, ki so mi prizadejali tako grenko bol.

To pa mi je bilo nemogoče. Čas mineva in vsak dan prinaša nove izpremembe. Samo moja čuvstva so ostala ista, razven maščevanja.

Še vedno sem ljubil Pavlino in sem se često kesal, da je nisem poiskal v Gruziji.

Še vedno sem hotel to nadomestiti. Toda, kaj bi pa izvedel iz njenih lastnih ust? Samo, da me ne ljubi, ker je dala srce in roko drugemu!

Naposled sem si dejal: Mogoče se je žrtvovala za srečo svoje družine. Abas je bogat in spoštovan; jaz pa sem samo begunec, izgnanec, mogoče celo obsojenec. Ona, ki se je žrtvovala, me ljubi še danes. Odpustil sem ji toraj in sklenil, da ne bom motil njenega dušnega mira.

Nato sem obsojal Abasovo prijateljstvo zaradi izdajstva. Potem sem si pa mislil: Tudi on ima srce in odprte oči. Ona pa je tako lepa in angelsko dobra — zakaj bi je toraj ne ljubil, kot sem jo jaz nekda in jo še danes ljubim.

Srce mi je dejalo: Dvakrat je bil Vladislav provzročitelj moje nesreče. Moja duša je to izpregledala: češ,

njen brat je in on upošteva svojo in svoje družine srečo. Jaz mu tega ne morem šteti v zlo.

V takem dušnem boju sem preživel skoro pol leta. Boj je bil moje edino delo.

In vojno smo takrat imeli. Bilo je v času, ko je Jermolow hotel spraviti vse proste črkeske rodove pod carjevo oblast.

Mi nismo imeli nobene zveze s Kabardi; ob bregu Tereka pa prav do Derbenta so stali tisoči Rusov.

»Pretrgajmo enkrat to trdno verigo.« smo si govorili. In to se je tudi zgodilo. Potegnili smo meče in ohladili svoje maščevanje. Ropali smo in se vračali z bogatim plenom v svoje gore.

Kako zelo sem želel, da bi dobil kako poročilo od Abas-Iszmla.

Nekega septembrskega dne so sklenili črkeski knezi in anarski kani napasti Derbent in okolico.

Jaz sem dobil poveljstvo nad stotimi Črkezi, na katerih srca in rame sem se lahko zanesel kot na svojega črkeskega konja.

Proti večeru smo zapustili gorovje in jezdili sedaj skozi listnat, sedaj skozi gozd iglavcev.

Niti konji, niti jezdec, noben ni dal glasu od sebe. Tudi čreda tovornih konj z vrečami za plen nam je tiho sledila kot bi vedela voljo svojih gospodarjev.

Že je bila temna noč in niti mesec niti zvezde niso svetile na nebu.

(Dalje prih.)

azijo za češko državo; ali boje se, javno pobijati namero buržoazije tudi nemško Češko in nemško Moravsko priklopiti v češko državo. Nemški socialni demokratje pa porabljajo vsako priložnost, da protestirajo proti prikloplitvi nemškega ozemlja v češko državo; ali ne kažejo nobene vneme, da bi se bojevali za pravico Čehov na njihovo samostojno državo proti nemški državi. Sleherina stranka povdarja ono, kar jo druži z buržoazijo svojega naroda, izogiblje pa se govoriti o tem, v čemur se razlikuje od buržoazije svojega naroda...

Češki socialni demokratje in poljski socialni demokratje so nacionalisti, ne zato, ker zahtevajo češko oz. poljsko državo, ker ti zahtevi bi morala nemška socialna demokracija sama podpirati. So nacionalisti, ker hočejo izbojevati češko ali poljsko državo ne kot rezultat mednarodnega razrednega boja, temveč kot rezultat narodnega boja, ki ga bojujejo skupno s svojo buržoazijo proti nemški buržoaziji in ker se ne protivijo priklopljenju nemškega oz. poljskega, rusinskega in litavskega ozemlja v češko oz. poljsko državo.

Nemška socialna demokracija pa nima nobene pravice, da bi češkim ali poljskim socialnim demokratom očitala ta nacionalizem, dokler se ne bo otrsela sama nacionalističnih tendenc in dokler ne bo odločno, brez predpogojev in pridržkov, v otvorenem boju bojevala proti nemški buržoaziji za pravo samoodločbe Čehov in Poljakov...

Naveli smo ta nad vse zanimljivi odstavek, ker logično razlaga dejanski stan na Češkem in med Poljaki ter Nemci. Pri nas je seve precej drugače. Socialna demokracija, delujoča na jugoslovanskih tleh je že pred leti, takoj ko se je v toliko razvila, da je mogla razumeti svojo zgodovinsko nalogo v narodu, tako v Belgradu kot v Ljubljani povdarila ob navzočnosti zastopnikov nemške, italijanske, češke socialne demokracije — tedaj v sporazumu in sodelovanju z njimi! — kot važno točko političnega programa jugoslov. soc. demokracije popolno narodnostno ujedinjenje vseh Jugoslovancev brez ozira na vse umetno napravljene državno-pravne in politične ograje.

Soglašati je zato z avtorjem članka »Narodnostni program »Ljevice« u Avstriji« (»Novo Društvo« str. 44) ki trdi:

Ne može se uvijek premijeniti, kad se u »pravilima taktike« postavlja formula: »Svaka socialno demokratska stranka bori se naročito protiv buržoazije svoga vlastitog naroda«, ako ta buržoazija prihvaća socialističko riješenje svog nacionalnog problema, kad je dakle jedan bliz i važan politički cilj čitave socialne demokracije i čitavog jednog naroda zajednički. Jer ovakova akcija socialističkih stranaka u neslobodnim narodima, ne znači tada za socialiste napuštanje njihovog programa, dok to znači akcija socialista u imperialističkim narodima ne samo onda, kada podupira imperializam svoga naroda već i onda, kada brane historijske, a ne samo svoje etnografske granice. Naprotiv ovakova taktika socialista podjarmljenih naroda znači privlačenje novih socialnih snaga u borbu za jednu aktuelnu točku socialističkog programa.

Dakako, da treba uvijek mnogo opreza, gdje se različni interesi v nekim točkama slažu, dok se u drugima razilaze. Ali još je opasnija taktika suverenog prezira, naročito u monarkiji, gdje su nacionalni problemi samo problemi sile i političke psihologije, pomoću koje se vlada nad masama. Pogotovo, kad nam je sadašnjost dokaz, da ta politička psihologija voli upotrebljavati i socializam za svoje imperialističke ciljeve.

Tedaj: popolno narodnostno ujedinjenje vseh Jugoslovancev brez vse ozire na vse umetno napravljene državno-pravne in politične ograje je skupni cilj vsega naroda. Narodni Svet hoče ta cilj kot glavno točko svojega programa!

In ni-li prav in socialistično, če sodelujemo z vso energijo v ti glavni točki z ostalimi strankami v narodu? Kdor vse dosedaj povedano dobro in trezno premisli, bo smatral sodelovanje socialnih demokratov v N. S. za popolnoma pravilno postopanje. V.

Vojna poročila.

Avstriljsko vojno poročilo.

Dunaj, 25. septembra. Uradno se razglša: Na tirolski fronti so se med Brento in Piavo ponesrečili sovražni poizvedovalni sunki. Na visoki planoti Sedmih občin so Italijani včeraj pri Canovu znova napadli. Italijani kakor tudi Čeho-Slovaki so bili krvavo odbiti.

Bitka na zapadni fronti.

Berlin, 25. septembra. (Uradno.) Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Na Fladerskem živahno poizvedovalno delovanje. Med Woewres in med gozdom Havrincourt je oživel boj artiljerije. Pri Woewresu so se izjalovili novi napadi sovražnikov. — Armadna skupina gen. polkovnika von Boehna: Vzhodno Epehy smo zopet vzeli s krajevnim napadom črto, ki smo jo imeli pred boji dne 22. septembra. Med potokom Omignon in Sommo so začeli Angleži in Francozi zopet s svojimi napadi na St. Quentin. Podpirala jih je močna artiljerija in oklopni vozovi. V Pontrustu, Gricourtu, Selencyju in

Francillyju se je sovražnik ustalil. Poizkusi sovražnika, razširiti s srditimi naskoki vrzel, so se izjalovili. Sunki infanterije in pionirjev, ki so jih podpirali artiljerija in letalci, so proti poldnevu spravili Pontrust in Gricourt zopet v našo posest. Višino med obema krajema smo po mnogih bojih z menjajočim uspehom zopet vzeli Francilly-Selency je ostal sovražniku. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Med Veslo in Aisno so naskakovalni oddelki vdrl v sovražne postojanke južno Gleuxes in so privedli 85 vjetnikov. Močen protisunk sovražnika koncem bojev proti našim izhodiščem smo zavrnil. V zračnih bojih smo včeraj sestrelili 28 sovražnih letal in 6 pripetih balonov.

Berlin, 25. septembra zvečer. Med potokom Omignon in med Sommo smo zavrnil ponovne sovražne napade.

Nadaljnji cilj francoske ofenzive.

Zeneva, 25. septembra. Vojaški kritiki poročajo s francoske fronte, da je smatrati kot nadaljnji cilj Fochce ofenzive trdnjavo Metz. Zatrjuje se, da je to merodajna etapa francoskega armadnega vodstva na poti v Alzacijo. Predsednik Poincaré je dospel v operacijsko ozemlje pri St. Mihielu.

Vesti iz Rusije.

Čeho-Slovaki in boljševiki. Dunaj, 25. septembra. Iz Berna javljajo: Kako obupan je položaj Čeho-Slovakov v Rusiji, je razvidno iz tega, da potrjuje to celo »Daily Express«. Boljševiki so izvojevali zadnje dni velike uspehe. Zavzeli so Volsk, Simbirsk in Kazan. Čehi so brez municije, brez opreme in brez živil. Padeč Kazana se razlaga le zaradi pomanjkanja municije. Tudi položaj na murmanskem bojišču je ogrožen.

Odprava terorja. Moskva, 25. septembra. »Mir« poroča, da je na Ruskem odpravljen teror. V centralnem komiteju so razpravljali o vprašanju terorja in Ljening je izrazil nujno željo, naj se preide zopet k dobrim metodam revolucije. Večina se je njegovemu predlogu pridružila.

Politični pregled.

— Jesensko parlamentarno zasedanje. Prihodnji teden se sestane poslanska zbornica na jesensko zasedanje. Pod pritiskom finančnega odseka je izdelal finančni minister zahtevani finančni načrt. Zbornico čaka mnogo in težkega dela, za vlado pa se bližajo zopet kritični trenutki, ker večinsko vprašanje še vedno ni rešeno. Sporedno s sejami poslanske zbornice se bo vršilo tudi delegacijsko zasedanje. V politični debati, s katero se uvede jesensko zasedanje, bo stalo v ospredju jugoslovansko vprašanje. V parlamentarnih krogih računajo s tem, da bo avstrijsko stališče napram nameram ogrske vlade izraženo soglasno tako v poslanski, kakor tudi v gosposki zbornici.

— Misija grofa Tisze. Grof Tisza je svojo misijo dokončal ter se je vrnil zopet na Dunaj, da poroča cesarju o svojem potovanju na slovanski jug. Hrvatsko časopise ugotavlja, da so bosenski Hrvati in Srbi prvič enotno in odločno nastopili za ujedinjenje troimenega naroda. Vsi bosenski politiki so proti združitvi Bosne in Hercegovine z Ogrsko, izvzemši samo Šerifa Arnautovića, ki je pa popolnem osamljen. Sedaj grof Tisza in Madžari vedo, da za njih ni prostora v Bosni in Hercegovini.

— Grof Tisza na Dunaju. Z Dunaja se brzojavno poroča: Grof Tisza je v sredo dopoldne dospel na Dunaj s svojega potovanja po jugoslovanskih deželah. Še tekom dneva je poročal cesarju o uspehu svojega informacijskega potovanja. Zvečer se je podal v Budimpešto, kjer bo konferiral z ministrskim predsednikom Wekerlejem.

— Minister Spitzmüller odpotoval v Bosno. Skupni finančni minister baron Spitzmüller je v torek zjutraj odpotoval s sekijskim načelnikom Frangešem in vladnim tajnikom Rägerjem v Sarajevo. Potovanje je v zvezi z vprašanjem pripadnosti Bosne in Hercegovine.

— Dr. Korošec v Zagrebu. Načelnik Jugoslovanskega kluba, poslanec dr. Korošec, je predvčerajšnjim iz Ljubljane prispel v Zagreb. Kakor se »Slovencu« iz Zagreba poroča, vršila so se važna posvetovanja.

— Kongres tlačnih narodov. Glasom vesti italijanskih listov se bo takoj po ententni konferenci, ki je za nekaj časa preložena, v Parizu zopet sestal kongres tlačnih narodov. Zastopani bodo vsi tlačni narodi in vsi odbori, ki so se v ententnih državah osnovali v zaščito teh narodov. Kongresu bodo predsedovali Albert Thomas, Porre in Steed.

— Pomanjkanje premoga v Angliji. Londonske »Daily News« poročajo, da je bilo 11.000 premogovnih delavcev izpuščenih iz vojaške službe in da bo v kratkem izpuščenih še nadaljnih 13.000 delavcev. Ugotavlja pa se, da pri četah, ki so nameščene v Angliji, ni nič več premoga. Glasom izjave premogovnega urada bo s tem pomanjkanje premoga le v toliko omajeno, da se pri največjem varčevanju prepreči katastrofa. Vkljub temu pa se bo letošnja zima občutno uveljavila.

— Wilson proti sporazumnemu miru. Iz neposredne bližine predsednika Wilsona se poroča, da se je Wilson v zadnjem času podrobno izrazil o mirovnem vprašanju.

Wilson je izjavil, da se mu je zdelo neobhodno potrebno že v kali zadušiti novi poskus mirovne propagande. Rekel je: Treba nam je popolne zmage in ne moremo pripuščati razgovorov. Tudi če bi Avstro-Ogrska jutri rekla, da sprejme vseh 14 točk mojega mirovnega programa, bi vztrajal na odklonitvi razgovorov. Besedam svojih sovražnikov danes ne moremo verovati. Treba nam je več kakor njih obljubo, da ostanejo mož-beseda, treba jih je storiti nezmožne, da bi prelomili besedo.

— Gompers v Italiji. Iz Lugana se poroča, da dospel ameriški agitator Gompers te dni v Italijo z izrecnim namenom, da bo vspehujeval italijansko delavstvo za nadaljevanje vojne, italijansko vojaštvo pa, da vztraja v vojni do končne zmage.

Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah ljubljanskih.

Po štiriletnem prestopu prične se letos zopet na vseh ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šolah s poukom. Sprejemajo se vajenci in vajenke.

Vpisavanje se vrši v nedeljo, dne 29. septembra 1918, od desetih do dvanajstih dopoldne.

Vpisavalo se bo: za mehansko-tehniško šolo v voditeljski pisarni I. mestne deške šole; za stavbno šolo v voditeljski pisarni II. mestne deške šole; za moški oddelek umetne in oblačilne šole v voditeljski pisarni mestne nemške deške šole; za ženski oddelek te šole v voditeljski pisarni mestne slovenske dekliške šole; za splošni oddelek v voditeljski pisarni III. mestne deške šole.

Z rednim poukom se prične v nedeljo, dne 6. oktobra 1918. Natančnejša pojasnila je dobiti pri vpisavanju. Več pove razglas.

Sladkorni škandal v Dalmaciji.

»Novo Doba« javlja, da so zaprli sedaj še c. kr. okr. glavarja v Makarski dr. Zorca. — Iz Splita je odšla v Makarsko posebna komisija, ki je zaslišala vse osumljene. Prišlo se je na dan, da so sladkorni špekulanti tudi med seboj goljufali drug drugega. Uradnik Zadržne Zveze v Splitu g. Bekavac je nalagal kompanjone, da je cukar prodal Bradanoviču po 17 kron, v resnici ga je pa prodal po 26 kron 50 vin. Vsled tega je dal vsakemu kompanjonu po 42.500 kron, sam pa je pridržal K 149.000. Bradanovič je pa dalje prodajal cukar po 30 in 30 in pol krome za kilogram. — Komisija je pregledavajoč knjige v Makarski odkrila še drugo goljufijo. 19. lipnja je plačala Makarska aprovizacija 115 centov cukra, prejela pa le 100, ker je vodja aprovizacije Petar Klarić prodal 1500 kg »naprej« na svoj račun in denar vtaknil v žep. — Zaprti sleparji Bekavac, Klarić in Perković priznavajo svoje sleparije, c. kr. okr. glavar dr. Zorec taji. Zaprti so še kapitan ladje »Jadran« Nika Ceresnia, ki je v zvezi s še neko drugo podobno sleparijo. Iz zapora so izpustili g. Cerovskega, ki je skladiščnik Zadržne Zveze. O vsem bomo še poročali.

Dopisi.

Jasen, točen in stvaren odgovor na dopise v »Slovenskem Narodu« z dne 20. septembra in 21. septembra 1918 iz odbora za aprovizacijo učiteljstva, Engelmanna in Punčaha. — Kdo je za aprovizačni odbor za celokupno aktivno in vpokojeno ljubljansko učiteljstvo zastavil svoje pero, to me prav nič ne briga, ko bi bil značajan mož, bi se podpisal. — Brezimiim dopisnikom rad ne odgovarjam! Vidi se pa iz vsega tega dopisa, da mojih trditvev ne more ovreči in tako indirektno prizna, da se je res krivica zgodila, in da je bil moj dopis v »Napreju« z dne 13. septembra 1918 št. 209 popolnoma resničen. Meni ni dobro znano, kdo je delil mast aktivnemu in vpokojenemu učiteljstvu, pač pa mi je znano, da je aprovizačni odbor le za aktivno učiteljstvo izprosil mast pri deželni odboru in šele vsled pismene prošnje z dne 1. avgusta 1918 št. 37, katero sem sestavil jaz in jo podpisal predsednikov namestnik Benedek, jo prebralo in odobrilo več društvenih članov in jo potem deputacija treh članov Punčah, Kalinger in Lokar osebno izročila dne 5. avgusta 1918 deželni odboru, posrečilo se je nam, doseči mast kilogram po devet kron tudi za upokojence. — Slišal sem, da je bil z razdelitvijo te masti poverjen nadzornik Lavtižar. — Kakor »Narodov« dopisnik trdi, je temu gospodu pri razdelitvi stala na strani še neka druga znana oseba iz učiteljskega stanu. Zakaj še neka druga znana oseba iz učiteljskega stanu. Zakaj z imenom ne navedete te osebe? Ta oseba je pač znana samo listim, katerim je mast delila, meni gotovo ne, ker se je Simon Punčah branil, povedati ime teh razdeljevalcev masti. — Zakaj, dopisnik navaja gospoda Jegliča, da je on razdeljeval mast vpokojencem kilogram po 60 kron, to meni prav nič mar, mu bo že gospod Jeglič sam primeren odgovor dal. — Edino to poudarjam, da jaz in moja družina nismo niti od gospoda Jegliča, še manj od skupnega učiteljskega aprovizačnega odbora masti kupili in le vsled te krivične pristranske razdelitve masti pritožil sem se javno v dnevnih in tudi prilitve masti pritožil sem se javno v dnevnikih in tudi pritožil sem se vloga poslal na višje mesto. Dopisnik tudi prizna, da so se krone zbirale po društvenem blagajniku Punčahu in tudi jaz sem plačal za svojo družino štiri krone,

pa vendar sem bil pri razdelitvi masti popolnoma prezrt in zapostavljen. — Ali je to lepo in pravično, recimo kolegijalno? V svojem dopisu nisem napadal celega odbora, marveč le ono osebo, ki je zagrešila krivično razdelitev masti. Da sem imel popolnoma prav, dokazuje mi dopisnica z dne 20. t. m. od tovariša stanujočega v mestu Ljubljana: »Prav dobro delo si storil, da si tako odločno posvetil v ono sumljivo gnjezdo. Res bi bilo že tudi čas, da se temu v okom pride. Več o tem, če prideš v soboto 21. t. m. v Zvezdo okolo 4. ure popoldne. Jaz sem sicer nekaj malega prejel, pa to je vsled strankarstva.« »Pozdrav!« — Ako ste ljubljanski aktivni učitelji iz kolegijalnosti sprejeli v svojo organizacijo tudi vpo-kojence, ki prebivajo in živijo v mestu, morali bi tudi iz kolegijalnosti gledati in strogo paziti na to, da se vse posebno mast, sladkor, makarone, čevlje in obleko, katerih predmetov se v Ljubljani sploh ne dobi, pravično brez strankarstva, samovolje in protekcije med vse enakomerno razdeli. V učiteljskem aprovizacijskem odboru so gospodje: Dimnik, Lavtžar, Uhl, Gärtner in drugi in samo eden vpo-kojencev, društveni blagajnik Punčah, kateri sedaj v svojem dopisu s predsednikom Engelmannom, stanujočim zunaj mesta v Mostah h. št. 73, Novi Vodmat, krivično trdi, da tajnik neopravičeno v javnih listih napada aprovizacijski odbor in dela zgago in da kratkomalo ne odobrujeta pisarenja in postopanja društvenega tajnika in da hočeta tozadevno stvar pri prvi seji, ki se že sklicuje, ž njim pošteno obračunati. — Tajnik piše na svojo pest in zlorablja naše društvo.»

Tema dvema gospodoma prav kratko odgovorim, da nista moja predpostavljena in da jaz dobro vem, kaj smem in kaj moram storiti v blagor celega društva in tudi vseh v Ljubljani stanujočih društvenih članov, katerim se godi krivica, in ju javno pozivljam, da Engelmann in Punčah za društvo in njegove člane skrbita in delujeta kakor jaz, potem se ne bo nikoli več zgodilo, da bi nekateri dobili masti in drugega živeža po dva, tri ali še več kilogramov, drugi le po pol kilogramov in tretji celo nič, kar je samo za oči dobro, a za želodec prav slabo. — Vsak egoist trdi: »kolikor manj nas je v aprovizacijskem društvu, toliko več bomo jedil dobili«, a jaz se držim načela: »vsi za enega, eden za vse, enake dolžnosti, enake pravice za vse in proč s protekcijo, proč s krivico in hinavščino!«

Dixi et salvavi animam meam! Društveni tajnik.

Dnevne vesti.

— V Slovenskem Narodnem gledališču se prično predstave v kratkem. Določi se dan te dni. Naš list bo, v kolikor bo dopuščal že itak tesen prostor, spremljal razvoj Slov. Nar. Gledališča z vso ljubeznijo, ki je taka ustanovitev potrebuje in zasluži.

— Učiteljske draginjske doklade. Izšla je izvršilna naredba z dne 26. avgusta o draginjskih dokladah aktivnemu in upokojenemu učiteljstvu na javnih ljudskih in meščanskih šolah za leto 1918.

— Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v soboto, dne 14. septembra 1918, smo prejeli nastopno obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar poroča o bistvenih kurentnih stvareh in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik o zadnji redni seji, ki se je vršila v torek, dne 16. julija 1918, odobri se brez ugovora. Poročilo o napredovanju učiteljstva na višjo plačilno stopnjo s 1. januarjem 1919 se pritrudi. Dvoje prošelj za privolilo daljših dopustov je c. kr. deželni šolski svetu priporočilno predložiti. Za suplente se imenujejo: Na I. mestni deški šoli učiteljice Ana Košca, Marija Jurman in Ljudmila Rape; na II. mestni: Stanislava Iskra in Ljudmila Celestina; na III. mestni: Danijela Kališ; na šišenski deški osemrazrednici: Frančiška Hribernik; na mestni nemški dekliški šoli: Viktorija Medved in Marija grofica Auersperg. Več prošilk se vzame v evidenco za ona mesta, ki utegnejo priti še vpoštev, ostalim je pa prošnje vrniti. C. kr. deželni šolski svet je naprositi, naj posreduje, da se učiteljstvu enkratni nabavni prispevek pro 1918 čimpreje nakáže tako, kot je bilo sklenjeno dne 23. julija 1918. Delati je na to, da se tudi v posloplju IV. mestne deške ljudske šole čimpreje izvrše poprave, tako da se posloplje pridobi za poučevanje lastne šole ter pomožnega oddelka na njej in pa mestnega dnevnega zavetišča, ki sta oba sedaj zelo nedostatno nastanjena, pri čemer trpita mladina in učiteljstvo. Ko se pojsni še nekaj internih zadev upravne vsebine, zaključí predsednik sejo in se zahvali za udeležbo.

— Ogenj na Posavju. Snoči ob pol 8. zvečer je nad domačo Ferjanček, ter uničil pod, shrambo in drvarnico. Velika nevarnost je bila, da se vname tudi poleg stoječe, komaj dva metra oddaljeno posloplje, kar bi bilo povzročilo lahko velik požar. Gasilno društvo na Ježici je bilo takoj na mestu in je preprečilo razširitev. Sreča je bila tudi, da ni bilo vetra. Škoda je znatna, ker je s poslopljem zgorelo tudi precej izdelkov.

— V Spodnji Šiški je umrl višji izvednik južne železnice, g. Ivan Bogataj.

— Strela je udarila dne 24. t. m. ob pol ene ure ponoči v skedenj posestnika Lovrenca Korbiča v Zbiljah

nad Medvodami. Ogenj je uničil celo gospodarsko posloplje: skedenj, šupo, tik hiše stoječ dvojni kozolec, hlev in hišo. Neškodovana je ostala le spodnja soba s pohištvom in klet. Domači z otroci, ki so spali na skednju, so oteli sebe in živino. Radi pomanjkanja vode je bilo gašenje skoro brezuspešno. Škoda se ceni približno na 50.000 kron, a zavarovalnina pa znaša le 6000 kron.

— »Ljudski oder« prekine za nekaj časa izposojevanje knjig, ker je preureditev knjižnice nujno potrebna. Pozivljamo člane, ki imajo izposojene knjige, naj jih vrnejo tekoma tedna, da se knjižnica čim preje zopet otvori.

— Nesramno navijanje cen 105 kron za kilo masti. V Gradec je prispelo zadnje dni pet vagonov masti z Ogrskega. Lastnik te masti jo je hotel prodati in je zahteval za kilogram 105 kron. Seveda te masti ni hotel, pa tudi marsikdo ne mogel kupiti. To pa oderuharja ni preveč zadelo, ampak se je moško odrezal: »Jo prodam pa v kako letovišče ali v kak vojni obrat!« To je predrznost, da je ni para!

— Osemtedenske počitnice na praških šolah. »Venkov« poroča, da je bilo določeno vsled pomanjkanja premoga, da bodo imele vse šole v Pragi novembra in decembra osemtedenske počitnice.

— Kam gredo čevlji. »Pravo Lidu« napada v ostri notici praškega magistratnega svetnika dr. Gustava Hlouška, ki je bil imenovan predsednikom praškega zavoda za ljudsko oblačevanje. Razdelil je namreč ta gospod kar na svojo roko nekaj sto parov čevljev, ki jih je prejel za revne praške sloje, svojim uradnim tovarišem, magistratnim svetnikom, dalje tehničnim in računskim uradnikom ter magistratnim slugam, ne da bi bil pri tem mislil na reveže, katerim so bili ti čevlji pravzaprav namenjeni. Občinski uradniki, ki jih je dr. Hlovšek izključil od podelitve čevljev, so pri županu dr. Grosu proti temu ravnanju protestirali.

— Ti izdajalski Čehi! Nekje blizu Prage morajo imeti Čehi skrite naprave za brezžični brzojav — tako ugibajo Nemci. Pravijo, da pošiljajo od tam po svetu svoje izdajalske vesti. Kje je ta brezžični brzojav seve ne ve nihče, razen onih, ki bi radi našli povod za očitane veleizdajstva. Zatrjujejo pa, da mora biti skrit in prenosljiv in da deluje le po noči. Ti izdajalski Čehi!

— Pomanjkanje premoga v praških plinarnah. »Večer« piše: Tekom štirinajstih dni izide v Pragi policijska odredba glede nadaljnega varčevanja s plinom. Dočim so imele praške plinarne v septembru lanskega leta 800 vagonov premogovne zaloge, je imajo letos le borih 90 vagonov, kar zadostuje komaj za pet ali šest dni.

— Nemška sol za naše dežele. Nemški listi pišejo, da je dovolilo trgovinsko ministrstvo neki gorenjeavstrijski tvrdki, da sme uvažati 1000 ton nemške soli v monarhijo. Sol bo namenjena kranjskemu, koroškemu in štajerskemu prebivalstvu.

— Živina iz Ukrajine. Uvoz živine iz Ukrajine, za katerega sta se dosti trudili nemška in avstrijska gospodarska centrala, je znašal mesečno 20.000 do 25.000 glav. Od tega pripade Nemčiji 60 odstotkov in Avstro-Ogrski 40 odstotkov. Vsled različnih obveznosti, ki jih ima Avstrija do Nemčije, pa pade avstro-ogrski delež na 25 odstotkov, ki se jih delita obe avstro-ogrski polovici.

— Draginjske doklade ogrskim državnim uradnikom. Ogrskim državnim uradnikom nameravajo povišati draginjske doklade za 50 odstotkov.

— Slaba tobačna letina na Ogrskem. Tobačna letina na Ogrskem je letos zelo slaba. Tako je bilo tudi lani. Vsa letina bo prinesla le dva milijona kilogramov tobaka, dočim je znašala tobačna produkcija Ogrske pred vojno 14—15 milijonov kilogramov.

— Ogrski špirit. Ogrsko finančno ministrstvo je sklenilo, da odda javnemu prometu 40 odstotkov produkcije špirta. Cena špirta se pri hektolitru zviša od 2000 na 2400 kron. Za oddajo špirta, ki ni predan javnemu prometu, ustanove posebno centralo. Ogrski nameravajo prepustiti Avstriji znatno množino špirta.

Iz stranke.

Odbor »Splošno delavske zveze Svoboda« ima svojo sejo danes zvečer ob pol 8. v uredništvu »Napreja«.

V petek dne 27. t. m. ob 8. zvečer se bo vršila v uredništvu »Napreja« seja izvrševalnega odbora naše stranke. Ker je dnevni red prav važen, so naprosili tudi zunanji člani, da se seje udeležijo, če je le mogoče.

Vse krajevne politične organizacije so prejele te dni okrožnico za obračun. Prosimo, da ga takoj koncem tega meseca izpolnijo in vrnejo tajništvu stranke v Ljubljano (»Napreja«).

Okrajna konferenca za idrijsko-logaški politični okraj se bo vršila v nedeljo, dne 29. septembra t. l. ob 9. popoldne v salonu gosp. Kunca v Logatcu z dnevnim redom:

I. Poročilo o stanju socialističnih organizacij: a) politične in gospodarske, poroča sodrug I. Straus; b) strokovne, poroča sodrug P. Treven; c) izobraževalne, poroča sodrug A. Bajt.

2. Organizacija in taktika, poroča sodr. Petejan.
3. Politični položaj, poroča sodrug Ant. Kristan.
4. Tisk, poroča sodrug Petejan.
5. Stanje občinskih aprovizacij, poroča sodrug I. Straus.
6. Slučajnosti.

Razprave v glavnem odseku nemškega rajhstaga.

Berlin, 24. septembra.

(Nadaljevanje izvajani nemškega zunanega tajnika v. Hintzeja v glavnem odseku nemškega rajhstaga). Nacionalizacija lastnine je eden glavnih ukrepov boljše vlade. Tudi naši interesi so s tem tangirani. Upamo, da bodo omogočile dopolnilne pogodbe mirno življenje med Rusijo in Nemčijo. Ne bo tedaj mogoče stopiti z Rusijo v dobre gospodarske odnose, toda pripravljati jih moramo že sedaj. Kar se tiče države Georgije, ki je nastala na jugu Rusije, smo sporazumno z Rusijo pripravljani. da jo v doglednem času priznamo. Baku je za Rusijo življenjskega pomena, toda tudi za Evropo. Dopolnilna pogodba z Rusijo vsebuje zato tudi točko, v kateri se zavežemo, da preprečimo pohod kake tretje sile na Baku. Namen te pogodbe je, obvarovati dragocene petrolejske vrelce, ki jih bo zelo težko zopet vzpostaviti. Prizadevati se moramo, da ohranimo Baku Rusiji, nain in našim zaveznikom.

Državni tajnik je govoril nato o finančni pogodbi z Rusijo, ki pomeni za Nemčijo šest milijard plusa. S to odškodnino, ki bo plačevana z obroki, nameravamo zadovoljiti tudi privatne nemške zahteve. Dopolnilne pogodbe k brestovskemu miru so za Rusijo, ki na novo nastaja, važne, ker ji jamčijo nekak modus vivendi.

Govornik se ozre nato na Finsko. Prošnja finske vlade, naj se izvoli eden izmed sinov nemškega cesarja za vladarja Finske, je bila iz gotovih različnih vzrokov odklonjena in izjavili smo, da je vsako vmešavanje Nemčije v finsko ustavno vprašanje izključeno.

Kar se tiče poljskega vprašanja, se bodo še ta teden sestali v Berlinu nemški in avstro-ogrski komisariji k pogajanju o tem vprašanju. Ta pogajanja naj upoštevajo želje in razpoloženje poljskega naroda. Kar hoče Nemčija doseči sebi v prid je gospodarska enakopravnost osrednjih sil na poljskem trgu. Pripravljani smo sprejeti Poljsko v bodočo srednje-evropsko gospodarsko zvezo.

Glede Rumunije je državni tajnik pripomnil: Zdi se, da Rumunija vsled ententnih vplivov nekako obotavljajoče izpolnjuje svoje pogodbene obveznosti. Nasproti temu bomo nastopili pri rumunski vladi s prijazno opozoritvijo. Demobilizacija rumunske armade se vrši v zadnjem času nekoliko hitreje.

Zahtevo Španije, da bi smela za vsako od nemške strani potopljeno špansko ladjo, službeno uporabljati odgovarjajoče število v španskih lukah interniranih nemških ladij, Nemčija ni mogla izpolniti, ker bi bila s tem oškodovana podmorska vojna.

Napram drugim nevtralnimi silam se nahajamo v normalnih odnosih.

Berlin, 25. septembra.

Glavni odbor nemškega državnega zbora je na današnji seji obširno razpravljal o včerajšnjih vladnih izjavah glede splošnega političnega položaja. Seje so se udeležili tudi državni kancler, vsi državni tajniki in pooblašenci zveznega sveta.

V imenu centra je podal izjavo poslanec Gröber. Izvajal je: Velikega pomena za srečen konec vojne je enotnost notranje fronte, soglasje med vlado in ljudstvom. Vicekancler Payer je v Stuttgartu razvil program, kateremu je pritrđilo tudi vrhovno armadno vodstvo. Na to stališče naj bi se postavile tudi parlamentarne stranke ter zastavile svoje delovanje, da se ta program tudi izvede. Finske razmere naj uredi Finska sama. Včerajšnje poročilo o vojnem položaju nikakor ne zadostuje in ga je treba spopolniti. Glede Poljske je govornik izjavil, da se dosedanja pruska politika glede Poljske ne sme nadaljevati, grajal je smer notranje politike, ki zabranjuje celo shode o volilni reformi ter odločno zahteval, da se takim nevzdržnim razmeram naredi konec. Povoljna rešitev teh vprašanj je v življenjskem interesu nemškega ljudstva in v interesu enotnosti notranje fronte.

Poslanec Scheidemann (soc. demokrat) je uvodom svoje izjave ugotovil, da se državnemu kanclerju ni posrečilo uveljaviti svojo politiko. Usodne vojaške ne-zgode so zelo presenetile zlasti zaradi tega, ker je vsakdo pričakoval, da je vsled miru na vzhodu ojačen naš vojaški položaj na zapadu. Z druge strani pa je popolnem napačen račun naših sovražnikov, ki upajo, da bodo Nemčijo uničili; take iluzije podaljšujejo vojno. Brest-litovski mir ne odgovarja našim nazorom in je ovira splošnemu miru. Glede finske politike so se zagrešile velike napake in velika napaka bi bila, če bi cesarjev svak zasedel finski prestol.

Mirovna akcija Avstro-Ogrske napravlja vtis, da se krha zveza s podonavsko monarhijo. Ta akcija in avstro-

ogrski ultimatum Srbiji leta 1914. sta si nekako podobna. Govornik izjavlja nadalje, da je treba energično nastopiti proti postranski vladi, ki deluje proti mirovnemu programu državnega zbora. Javno se mora povedati: Ludendorff vlada, ne Hertling! Glede belgijskega vprašanja bi se bilo moralo prej in drugače govoriti. Malenkostne koncesije nam ne olajšajo bridke ure. Zgoditi se mora nekaj velikega. Če vlada tega ne more, če nima moči za to, potem moramo najostreje nastopiti proti njej.

V imenu napredne ljudske stranke je poslanec Fischböck izrazil nado, da se vojaški položaj kmalu izboljša. Naloga vlade pa je, da dvigne notranjo moč nemškega ljudstva. Osvajalna politika mora stopiti v ozadje; proti tej politiki se mora državni kancler uveljaviti. Državni kancler je govoril včeraj o zvezi narodov. Tako zvezo iskreno pozdravljamo. Tudi na vzhodu je treba jasne politike — gre za vse.

Poslanec Stresemann (nacionalni liberal) izjavlja, da sprejme stališče, kakor ga je obrazložil podkancler. Če se sporazumeta državna vlada in vrhovno armadno vodstvo za enoten program, bomo ta program podpirali vsi.

Debata se bo na jutrišnji seji nadaljevala.

Zadnje vesti.

Baron Hussarek o mirovni okciji.

Dunaj, 25. septembra. V prvi seji poslanske zbornice poda ministrski predsednik baron Hussarek izjavo, v kateri zavzame stališče napram mirovni akciji ter napram jugoslovanskemu in poljskemu problemu. Iz parlamentarnih krogov se poroča, da se o ministri izjavi razvije velika politična debata.

Seja klubovih načelnikov.

Dunaj, 25. septembra. V ponedeljek, dne 30. septembra se vrši v parlamentu seja klubovih načelnikov, da se sporazumejo o delovnem načrtu poslanske zbornice. Jugoslovani in Čehi bodo že na seji klubovih načelnikov prijavili nujna vprašanja, ki jih nameravajo vložiti v prvi plenarni seji zbornice.

Tajna seja glavnega odseka.

Berlin, 25. septembra. Danes popoldne se je vršila tajna in zaupna seja državnega zbora. V parlamentarnih krogih se zadržuje, da gre med drugim tudi za razmerje Nemčije do njenih zaveznikov, v prvi vrsti do Avstro-Ogrske.

Poljsko vprašanje.

Berlin, 25. septembra. Pogajanja glede poljskega vprašanja, ki so se pred kratkim vršila na Dunaju med nemškim državnim tajnikom v. Hintzejem in avstro-ogrsko vlado, so se danes zopet začela. V nadaljnjem poteku pogajanj se namerava pritegniti k razpravam tudi poljske zaupnike. — (Kakšna milost! Op. uredništva.)

Nemški socialisti.

Berlin, 25. septembra. Socialno, demokratična mednarodna korespondenca javlja: Stranka se je izjavila pripravljena, vstopiti pod gotovimi pogoji v novo sestavljeno vlado. To pomeni, da socialno demokratični zaupniki ne vstopijo v »porabljen« vlado sedanjega »porabljenega« kanclerja. To stališče ne izzove v krogih delavstva nobenega odpora. Zdi se, da centrum nikakor ni pripravljen dopustiti, da bi v sedanjem trenutku padel Hertling.

Z macedonske fronte.

London, 25. septembra. Na macedonski fronti so srbske čete prekoračile Vardar na 24 kilometrov široki fronti. Bolgarska obrambna črta ob Vardaru je popolnem v rokah aliirancev. Srbi prodirajo proti Prilepu. Položaj bolgarske armade je vedno težavnejši.

Govorice o evakuaciji Alzacije-Lorene.

Berlin, 24. septembra. V Nemčiji se širijo govornice, kakor da se namerava izprazniti nekatere dele Alzacije-Lorene. K temu se uradno pripominja, da je dalo dalekosežno obsestreljevanje Metzja in drugih mest povod ukrepom in pripravam za eventualno poznejšo evakuacijo teh delov Alzacije-Lorene. Vse to se vrši po načrtih, dočim se izvede šele pozneje.

Stavka železničarjev v Angliji

London, 25. septembra. Velik del železničarjev v Walesu je včeraj stopil v stavko. Danes je v celi Angliji izbruhnila stavka železničarjev. Ves železniški promet počiva. Vsled stavke so nastale velike ovire za delo v municijskih tovarnah. Stavkujoči zahtevajo zvišanje mezde.

Hud potres.

Bern, 25. septembra. Italijanski časopisi poročajo o hudem potresu na grških otokih.

Posebno katastrofalno je učinkoval na otoku Milo. Potres je zahteval 300 mrtvih in nad 2000 ranjenih.

Anglija in Amerika.

Washington, 25. septembra. Državni tajnik Lansing in angleški pooblaščenec Barclay sta podpisala danes za deset let podaljšano pogodbo o razsodišču med Anglijo in Ameriko.

Nov japonski kabinet.

London, 25. septembra. Glasom brzojavnih poročil iz Tokia je imenovan marquis Saionji za ministrskega predsednika. Novi ministrski predsednik je pristaš politike, ki zahteva prijateljske odnose med Japonsko in entento.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 27. septembra od 8. do pol jedne ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko.

Kdor ne pride v petek h krušni komisiji, dobi svoje izkaznice za kruh šele v ponedeljek, ker bo v soboto osrednja komisija zaradi revizije, uradovala le za tujce, in sicer le od 10. do 12. ure dopoldne. Ker peki in prodajalci kruha ne smejo dajati kruha za nazaj, bodo vsled tega izgubile stranke nedeljski kruh, če ne pridejo v petek po karte. Kdor je zadržan, naj pošlje koga drugega s svojo legitimacijo po karte. Dolžnost vsakega je, da gre k svoji krušni komisiji po karte, ne pa šele drugi dan na magistrat, kjer se zbira toliko ljudi, da ne morejo ne ven ne noter. Osrednja krušna komisija sploh nima namen, podpirati komoditeto strank, temveč uraduje le za tujce in druge priseljence. V prihodnjem sploh ne bo dobil noben zamudnik več kart na magistratu.

Krompir za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejemejo krompir v petek, dne 27. t. m. in v soboto, dne 28. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: v petek, dne 27. t. m. dopoldne od 8 do 9 štev. 1 do 160, od 9 do 10 štev. 161 do 320, od 10 do 11 štev. 321 do 480, popoldne od pol 2 do pol 3 štev. 481 do 640, od pol 3 do pol 4 štev. 641 do 800, od pol 4 do pol 5 801 do 960, od pol 5 do pol 6 štev. 961 do 1120. V soboto, dne 28. t. m. dopoldne od 8 do 9 štev. 1121 do 1280, od 9 do 10 štev. 1281 do 1440, od 10 do 11 štev. 1441 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg krompirja, kilogram stane 34 vinarjev. Pripraviti je treba drobiž.

Razno.

* George Lorand umrl. Belgijski poslanec George Lorand, ki je zastopal volilni okraj Arlon-Virton, je umrl v Aix-les-Bains. Preje je bil vodja radikalne stranke in kot antimilitarist je hotel uvesti v Belgiji švicarski vojaški sistem. Po poklicu je bil advokat in pisal je tudi Nemčiji neprijateljske uvodnike v lüttiškem listu »L' Express«. Začetkom vojne je bil goreč govornik entente in je agitiral posebno v Italiji in Rumuniji proti Nemčiji.

* Prestolonaslednik v zaporu. Rumunska kraljeva dinastija nima posebne sreče s svojim prestolonaslednikom. Ker je svojevoljno zapustil garnizijo je dobil 75 dni strogega zapora, ki ga mora seveda tudi odsedeti. Časopisi poročajo, da je meseca septembra nenadoma odpotoval v Odeso in se poročil tam z Rumunko Zizi Lambrino, hčerko rumunskega brigadnega generala. Občevala je mnogo na dvoru kraljice Marije in veljala za njeno veliko prijateljico.

izvajatelj in odgovorni urednik
Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

St. 13/o. n. š.

Razglas.

Na obrtno-nadaljevalnih šolah v Ljubljani, in sicer: na strokovnih nadaljevalnicah za mehansko-tehniške obrti, za stavbne obrti in za umetno-oblacilne obrti ter na splošni obrtni nadaljevalnici prične se šolsko leto 1918/19

v nedeljo, dne 6. oktobra 1918.

Vpisavanje se ima vršiti v nedeljo, dne 29. septembra 1918 od desetih do dvanajstih dopoldne in sicer: za strokovno nadaljevalnico za mehansko-tehniške obrti v vodstveni pisarni I. mestne deške šole v Komenskega ulici št. 19; za strokovno nadaljevalnico za stavbne obrti v vodstveni pisarni II. mestne deške šole na Cojzovi cesti št. 5; za moški oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblacilne obrti v vodstveni pisarni mestne nemške deške šole na Erjavčevi cesti št. 21, I. nadstropje; za ženski oddelek strokovne nadaljevalnice za umetne in oblacilne obrti v vodstveni pisarni mestne slovenske deklishe šole na Sv. Jakoba trgu št. 1; za splošno nadaljevalnico v vodstveni pisarni III. mestne deške šole na Erjavčevi cesti št. 21, II. nadstropje.

Sprejemali se bodo vajenci in vajenke, ki se imajo pri vpisovanju izkazati z odpustnicami ljudske šole. Podrobnosti in pojasnila se poizvedo pri vpisavanju.

Po obstoječih določilih obrtnega reda z dne 23. februarja 1917 sta vsak delodajalec in vsaka delodajalka zavezana, da vpišeta svojega vajenca, oziroma vajenko v obrtno nadaljevalno šolo. Če bi tega ne storila, bi se z njima postopalo kazensko, kot določa to zakon.

Šolski odbor za obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani,
dne 22. septembra 1918.

Išče se SOLICITATOR

za notarsko pisarno izven Ljubljane. Nastop takoj. Natančneje se poizve v pisarni društva zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani, Gosposka ulica št. 3 od 6. do 8. ure zvečer.

Srbenje

Garije

Lišaj

Kraste

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno.

Velik lonček K 5; rodbinski lonček K 9. PARATOL-
PRAŠEK varuje občutljivo kožo. Škatlja stane K 3.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri

Paratol delavnice lekarnarja **Ulmer,**
BUDAPEŠTA VII—11., ROZSA UTCA 21.

SIGORIN
zatre čudovito naglo
STENICE

Vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiva se v lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: **Lekarna, pri upanju (Apotheke zur Hoffnung): Pécs 46, Ogrsko. Glavne prodaje v Ljubljani: v drogerijah Anton Kanc in B. Čvančara („Adrija“) ter v lekarnah **Gabrijel Piccoli,** Dunajska cesta in **M. R. Sužnik,** Marijin trg.**

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisava zadruga z omejeno zavezo

vabi v zmislu § 33 na

redna članska zborovanja,

ki se vrše:

Za okrožje Vič-Glince-Rožna dolina: 11. oktobra ob 8. uri zvečer na Glincah v „Ameriki“ na Tržaski cesti.

Za okrožje Tržič na Gorenjskem: 13. oktobra v Tržiču pri Pelarju ob 3. uri popoldne.

Za okrožje Spodnja in Zgornja Šiška: 14. oktobra ob 8. uri zvečer pri Sternu, Kolodv. ulica.

Za okrožje Udmat-Zelena Jama-Moste: 15. oktobra ob 8. uri zvečer pri Pavšku v Udmatu.

Za okrožje Ljubljana: 18. oktobra ob 8. uri zvečer v Ljubljani, Hotel „Ilirija“.

Za okrožje Jesenice-Sava Koroška Bela-Mojstrana: 20. oktobra: na Jesenicah ob 10. uri popoldne v gostilni pri Peklarju, na Savi ob 3. uri popoldne v gostilni pri Verglesu, na Koroški Beli ob 6. uri zvečer pri Žumru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.

2. Poročilo računov za leto 1917/18.

Nadzorstvo.

3. Volitev delegatov za občni zbor.

4. Predlogi in nasveti.

Načelstvo.